

Универзитетска библиотека „Никола Тесла“ - Историја -

Историја Библиотеке може се поделити на четири деценије, које, како је време показало, представљају и одређене фазе у њеном развоју. Како се и пета деценија у постојању Библиотеке ближи крају, описане су и досадашње активности у њој.

1967 – 1977

Након препознавања потребе да се у оквиру Универзитета у Нишу формира библиотека, 18. маја 1967. године Савет Универзитета у Нишу донео је одлуку о оснивању Универзитетске библиотеке. Одмах по оснивању, започиње рад на њеном уређењу. Прва деценија постојања Библиотеке посвећена је опремању простора, стварању фонда, формирању каталога и почетку рада с корисницима. Већ 1967. године запошљава се први радник.

Почетком 1969. године набавља се и први намештај, рађен по наредбини.

Прве књиге у Библиотеци, око 2.000, поклон су амбасаде САД-а и Универзитета у Бохуму, Немачка. Прва књига је инвентарисана јануара 1969. године. Фондови се смештају по Numerus currens-у (јединствени, без обзира на формат књиге). Формирају се библиотечки каталози – абecedни и стручни (по УДК систему), као и централни каталог периодике и каталог докторских дисертација и магистарских радова одбрањених на Универзитету у Нишу.

Од 1971. године Библиотека почиње да издаје "Билтен приновљених књига", а од 1974. године прави редовне изложбе публикација из свог фонда.

Године 1970. Библиотека почиње рад са корисницима (само у преподневним часовима), а од 1971. године ради у две смене.

Набавља се и прва опрема и дефинише се радни и читаонички простор (јужно крило зграде Универзитета).

У овом периоду Библиотека добија в.д. управника (1972. године), а 1976. године и првог управника. Крајем ове декаде почињу припреме да Библиотека прерасте у самосталну установу, и крајем 1977. године, након усвајања елабората, Савет Универзитета у Нишу доноси одлуку о оснивању Универзитетске Библиотеке као самосталне установе у свом саставу. Библиотека добија име "Никола Тесла".

1977 – 1987

Овај период постојања Библиотеке посвећен је даљем богаћењу фондова, као и формирању и развоју информативне делатности и почетку аутоматизације библиотечког пословања.

Пошто је дефинисан радни и читаонички простор, опремају се и проширују и магацини како би могли да приме фонд књига и периодике који се у овом периоду најинтензивније увећава. Тих година Библиотека купује капитална дела из свих научних области, уџбеничку литературу потребну свим студијским групама Универзитета у Нишу, светске класике, као и приручну литературу. Из тих година датирају најбоље светске енциклопедије, као и репрезентативна литература из области уметности. Фонд часописа се знатно увећава, интензивира се размена, тако да са само две серије универзитетског часописа *Facta Universitatis* Библиотека успоставља размену са готово четири стотине библиотека у земљи и свету.

Године 1981. почиње развој информативне делатности, а дисеминација информација обавља се преко "Билтена новонабављених књига", који излази у четири серије и укупно 500 примерака, умножених на гештетнеру. Истовремено, издаје се и "Билтен примљене периодике". Оба билтена редовно излазе до 1990. године.

Године 1982, међу првима у земљи, Библиотека прихвата Међународни стандард за библиографски опис грађе – ISBD.

У овој деценији израђује се "Библиографија радова наставника и сарадника Универзитета у Нишу 1965-1983" (I том), која садржи појединачне библиографије свих факултета. Библиографија садржи 12.360 јединица.

Почетак коришћења савремене технологије обележава набавка електричне писаће машине са меморијом 1983. године, када и почиње аутоматско умножавање каталожких листића. 1986. године Библиотека учествује у изради Пројекта јединственог информационог система Универзитета у Нишу (ЈУНИС). Те године, набавља се и први рачунар, а затим и први персонални рачунар.

У овом периоду, Библиотека улаже значајна средства у стручно усавршавање запослених, појединачна и групна стручна путовања, као и набавку литературе из области библиотекарства.

1987 – 1997

Трећа деценија постојања Библиотеке, осим развијања основне делатности и континуираног богаћења фондова, у потпуности је била посвећена аутоматизацији библиотечког пословања, набавци рачунара и ширењу локалне рачунарске мреже.

До 1990. године набавља се још неколико рачунара и први штампач, а радници се обучавају за рад на њима. Стварају се услови за креирање сопствених библиотечких програма. Први је Ц_КАТ, програм за израду централног каталога периодике у библиотекама Универзитета у Нишу, а одмах затим урађен је и програм УНБИБ, намењен изради библиографије. Године 1991. објављена је прва публикација урађена на рачунару, "Каталог иностраних серијских публикација у библиотекама Универзитета у Нишу".

Тих година, развија се и аутоматизовани програм за евиденцију и циркулацију фондова "КОРИСНИК" и започиње се са уносом евиденције корисника, као и са њиховим задуживањем у овом програму.

Године 1992. излази "Библиографија радова наставника и сарадника Универзитета у Нишу 1984-1990" (II том), у потпуности урађена на рачунару, са 7.200 јединица, као и "Каталог домаћих серијских публикација у библиотекама Универзитета у Нишу".

Исте године, формира се Одељење развоја са задатком да унапређује стручни рад Библиотеке и ради на развоју локалног информационог система и његовог укључивања у веће системе.

Такође се израђује и Елаборат о оснивању рефералне делатности у Универзитетској библиотеци у Нишу, као и Пројекат локалне рачунарске мреже који предвиђа њено укључивање у универзитетски систем (ЈУНИС). Локалну мрежу рачунара Библиотека добија септембра 1992. године, а две године касније прикључена је на интернет. Почиње интензивна обука радника за рад на рачунарима и рад са базама података.

Наредних година, и поред кризе у земљи, Библиотека ради на уносу података о књигама и часописима у свом фонду у електронске базе. Године 1996, за Дан библиотеке, завршавају се базе података TENAX (електронски каталог књига), FORAS и STIPO (електронски каталози часописа). Класични каталози замењују се електронским, а циркулација и претраживање фондова обављају се искључиво преко рачунара.

1997 – 2007

У четвртој деценији свог пословања Библиотека улаже велики напор да се, у складу са потребама новог, информатичког друштва, трансформише у модеран библиотечко-информациони центар, једини те врсте у југоисточном делу Србије.

Прву интернет страницу Библиотека добија 1997. године.

Године 2001. Библиотека учествује у изради пројекта "Виртуелна библиотека Србије (ВБС)", чиме постаје део јединственог библиотечког система у републици. Почетком наредне године, са још пет највећих библиотека у Србији, Библиотека учествује у формирању "КоБСОН-а", конзорцијума библиотека Србије за обједињену набавку електронских часописа, и добија приступ базама податка с пуним текстом. Све већа пажња посвећује се обучавању корисника.

Прва интернет страница

После деценије прекида, поново се успоставља сарадња с иностранством, а тиме и међубиблиотечка позајмица са највећим библиотекама у свету. У оквиру Информативно-позајмног одељења Библиотеке, 2003. године оснива се Центар за правне информације и отвара интернет читаоница.

У периоду 2002-2004, са универзитетским библиотекама у Београду и Крагујевцу, Библиотека учествује у међународном Темпус пројекту – "Изградња кооперативне мреже академских библиотека у Србији". Поред усавршавања радника, Библиотека добија нови сервер и програмски систем COBISS. Подаци о књигама у фонду Библиотеке се конвертују, тако да он постаје претражив и преко интернета.

Министарство науке 2003. године финансира увођење најмодерније локалне мреже рачунара и обнову дела рачунарске опреме. И одељења набавке и обраде књига и часописа везују се на интернет, што олакшава формирање набавне политике и обраду фондова.

Библиотека такође ради и на развијању читавог низа нових активности. Развија се маркетиншка делатност, ажурира се интернет страница, организују се продајне изложбе књига, изложбе слика и концерти. Објављује се и прва електронска публикација. Дигитализује се и грађа о Николи Тесли и поставља на сајт Библиотеке.

Статутом Универзитета у Нишу из 2006. године, Универзитетска библиотека је дефинисана као централна библиотека Универзитета и добија нове, интегративне функције.

2007 –

Непрекидним праћењем потреба Универзитета у Нишу и локалне заједнице и, у складу с тим, увођењем новина у рад, Библиотека постаје како информационо-документациони, тако и центар културе овог дела Србије. Према најновијем Закону о библиотечко-информационој делатности, Универзитетска библиотека је централна библиотека Универзитета у Нишу.

У овом периоду један од приоритета постаје дигитализација грађе. Новим издањима стално се допуњују постојеће дигиталне библиотеке (Библиотека Библиографије и Библиотека Монографије). Издавачка делатност се проширује, па је покренута и Библиотека Биографије. Континуирано се ради на дигитализацији грађе о Николи Тесли, а такође се отпочело и са дигитализацијом материјала везаног за културну историју Ниша.

Од 2010. до 2013. године, Библиотека је била један од партнера у Темпус пројекту, под називом "Нови библиотечки сервиси на универзитетима Западног Балкана". Поред Универзитетске библиотеке из Ниша, партнери на пројекту биле су и универзитетске библиотеке из Београда и Крагујевца, као и универзитетске библиотеке из региона. У оквиру пројекта, централне универзитетске библиотеке Србије, БиХ и Црне Горе повезале су се са факултетским библиотекама у јединствени информациони систем. Многе факултетске библиотеке укључиле су се у систем COBISS, а почела је и имплементација библиотечког софтвера COBISS3. Формирани су и дигитални репозиторијуми ових институција, у оквиру којих посебан сегмент чине Е-тезе.

Универзитетска библиотека и ЈУНИС, заједнички су урадили пројекат „Санација и опремање корисничког простора Универзитетске библиотеке «Никола Тесла» и Јединственог универзитетског научно-наставног информационог система Универзитета у Нишу (ЈУНИС)“ и за њега добили средства из ИПА фондова Европске Уније. Пројекат је одобрен и реализован током 2013. године. Пројектом је саниран кориснички простор Библиотеке (читаонице, ходници, мокри чворови, климатизација), и добијена је нова информатичка опрема и WiFi.

Реализацијом овог пројекта, корисници библиотеке добили су пријатан и здрав простор за рад.

Библиотека 2012. године израђује документ под називом „Стратегија развоја за период 2012-2017. година“, чији је циљ да дефинише правац у коме ће се Библиотека развијати, постави циљеве, одреди активности који ће довести до остварења тих циљева, као и показатеље успеха којима ће контрослисати напредак у остваривању циљева. Јасно су дефинисане мисија и визија Библиотеке.

У оквиру културне делатности, започиње редовно организовање изложби. Отвара се Галерија Универзитетске библиотеке, пре свега намењена афирмацији младих академских стваралаца, чиме се Библиотека активно укључује у сва културна дешавања у граду.

Унапређује се и редовно ажурира интернет страница у складу са данашњим потребама корисника. У овом периоду Библиотека два пута комплетно мења изглед и садржај интернет странице, 2010. и 2014. године. Отвара и своје странице на друштвеним мрежама, на којима је веома активна. Услуге Библиотеке почињу да се приближавају академској, али и широј јавности на много нових начина, штампањем модерног промотивног материјала, редовним оглашавањем у медијима, као и сталним промоцијама нових сервиса.

Данас фонд Библиотеке чини близу 96.000 књига, 1.400 наслова часописа у преко 80.000 свезака, приступ до 35.000 иностраних, електронских часописа с пуним текстом чланака и 90.000 књига, збирка од преко 2.000 магистарских радова и докторских дисертација одбрањених на Универзитету у Нишу, као и збирка електронских публикација и некњижне грађе. Фонд је употпуњен готово свим издањима Универзитета у Нишу и факултетским издањима, у складу са потребама студијских група.

Библиотека данас има двадесет и четворо радника, и располаже са 1.310 м2 простора.

Чланица је свих релевантних библиотечких асоцијација у земљи и у иностранству: Заједнице библиотека универзитета у Србији, Библиотекарског друштва Србије и LIBER-а.

У складу са својом улогом централне библиотеке Универзитета у Нишу и највеће научне библиотеке у овом делу Србије, као и са дефинисаном мисијом и визијом, Универзитетска библиотека наставља са убрзаним развојем, како би у процесу реформе и акредитације универзитета што квалитетније допринела развоју наставе и научног рада, као и развоју културе и читаве локалне заједнице.

Приредила: Снежана Јанчић (2014.)

**Универзитет у Нишу
Универзитетска библиотека**

Овај текст је део Дигиталног репозиторијума, јавно је доступан, и може се слободно користити за личне потребе, у образовне и научне сврхе. Ако користите текст, наведите извор.

Комерцијална употреба текста није дозвољена.

**University of Niš
University Library**

This text is a part of the Digital repository of public domain. Permission is granted for personal, educational and scientific purposes. If you do use the document, indicate the source.

No permission is granted for commercial use.

